

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง จริยธรรมของอาสาสมัครในหน่วยกู้ภัย: กรณีศึกษา มูลนิธิธรรมรักษ์มี
มณีนีรัตน์ จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักจริยธรรมในการทำงานของอาสาสมัคร ปัญหา
ทางจริยธรรมในการทำงานของอาสาสมัคร และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว
จริยธรรมของอาสาสมัครในหน่วยกู้ภัยมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่ม
ตัวอย่าง คือ ตัวแทนบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ และบุคลากรที่มีได้มี
ส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่
กลุ่มประชากรที่เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ซึ่งเป็นผู้บริหาร
จำนวน 4 คน และผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 7 คน และกลุ่มที่เป็นบุคลากรที่มีได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง
กับมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ จำนวน 8 คน รวมประชากรที่ศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 19 คน

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารของมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ และผู้ปฏิบัติ
หน้าที่ในมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ พบว่าผู้บริหารของมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ทั้งหมด เป็นเพศชาย มีประสบการณ์การทำงานมากที่สุด 4 ปี รองลงมา 3 และ 2 ปี ตามลำดับ มี
ตำแหน่งงานในปัจจุบัน ดังนี้ ประธานมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ ประธานหน่วยกู้ภัยมังกรมูลนิธิ
ธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ เลขาธิการหน่วยกู้ภัยมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ และรองประธานส่วนงานอาสาสมัครกู้ภัย
มังกร มูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่าง ทั้งหมดเป็นเพศชายมีประสบการณ์การทำงานมากที่สุด 20 ปี รองลงมา 15 10 3 และ 2 ปี
ตามลำดับ มีตำแหน่งงานในปัจจุบัน ดังนี้ ครูฝึกปฏิบัติการพิเศษ ครูฝึกกู้ภัยทางน้ำหัวหน้าฝ่าย
กำลังพล กู้ภัยมังกรมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ รองประธานกู้ภัยมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ หัวหน้า
ฝ่ายปฏิบัติการและการติดต่อสื่อสารศูนย์วิทยุ มูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ รองประธานหน่วยกู้ภัยมูลนิธิ
ธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ คารานักแสดงอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ และอาสาสมัครกู้ภัยมังกรมูลนิธิ
ธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์

ข้อมูลทั่วไปของบุคคลที่มีได้เกี่ยวข้องกับมูลนิธิธรรมรักษ์มีมณีนีรัตน์ พบว่า เป็นเพศชาย 4 คน
และเป็นเพศหญิง 4 คน มีตำแหน่งงานในปัจจุบัน ดังนี้คือ เจ้าของสถานบันเทิงแกลเลอรีซึ่งบางแสน

ผู้จัดการธนาคารกสิกรไทย สาขาชลบุรี ผู้จัดการพัฒนาธุรกิจบริษัท แอล เอ็ม จี ประกันภัย จำกัด สาขาชลบุรี พนักงานสอบสวน สป. 3 แพทย์ประจำบ้านห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลชลบุรี พยาบาลวิชาชีพ ห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลชลบุรี และอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนชลกันยานุกูล ชลบุรี

ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารของมูลนิธิธรรมรักษิมีณิรัตน์ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ในมูลนิธิธรรมรักษิมีณิรัตน์

ก่อนปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารของมูลนิธิธรรมรักษิมีณิรัตน์ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ในมูลนิธิธรรมรักษิมีณิรัตน์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรม การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น เทคนิคการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การวินิจฉัยอาการของผู้ประสบเหตุในกรณีต่าง ๆ การช่วยเหลือผู้ประสบเหตุติดภายใน การบริหารเกี่ยวกับมูลนิธิ การอบรมการแพทย์ฉุกเฉิน (สาธารณสุข) การอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี การบรรเทาสาธารณภัย การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อบรมขั้นช่วยเหลือขั้นสูง การอบรมการดำน้ำในทะเล การปฏิบัติการได้น้ำ การผจญเพลิง อบรมตามหลักสูตรกระทรวงสาธารณสุขกำหนด

สิ่งที่เป็แรงจูงใจที่ทำให้เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารของมูลนิธิธรรมรักษิมีณิรัตน์ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ในมูลนิธิธรรมรักษิมีณิรัตน์มาปฏิบัติงานนี้ คือ การที่เห็นผู้ประสบเหตุ ที่เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนได้ร้องขอความช่วยเหลือด้วยความเจ็บปวด แต่ไม่มีใครช่วย ต้องรอความช่วยเหลือจากหน่วยงานสาธารณสุข โดยคิดว่าถ้าบุคคลเหล่านั้นเป็นญาติพี่น้องของเราบ้าง อีกทั้งเคยได้รับอุบัติเหตุตอนเด็ก จึงเป็นแรงบันดาลใจให้อยากช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ช่วยส่งเสริมกิจกรรมสาธารณสุข และร่วมมือกับองค์กรอื่นในการสร้างสาธารณประโยชน์ เห็นประโยชน์ต่อชีวิตมนุษย์ อีกทั้งเคยช่วยเหลืองานของศาลเจ้าหน้าจ่าให้จบ อยู่แล้วเมื่อมีการตั้งมูลนิธิธรรมรักษิมีณิรัตน์ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับภัยต่าง ๆ จึงอยากเข้ามาช่วยงาน โดยคิดว่าเราต้องทำด้วยความเต็มใจ การช่วยเหลือผู้อื่นเปรียบเสมือนเป็นการทำบุญแก่ประชาชน โดยแท้จริง และอยากทำโดยไม่หวังผลประโยชน์ใดๆ เป็นการได้รับความสุขทางใจ นอกจากนี้อาสาสมัครบางคนมีความรู้ในการเก็บกู้วัตถุระเบิด การกระโดดร่ม ครูฝึกทางน้ำ จึงอยาคนำความรู้ที่มีมาใช้ประโยชน์ในการกู้ภัยและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นด้วย อยากช่วยเหลือสังคม ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ ต้องการทำความดี คิดว่างานอาสาสมัครเป็นงานที่ทำหาย เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้ช่วยเหลือผู้อื่นทำให้มีความสุขใจ

เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารของมูลนิธิธรรมรักษิมีณิรัตน์ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ในมูลนิธิธรรมรักษิมีณิรัตน์ มีความคิดเห็นต่องานอาสาสมัครกู้ภัยว่า เป็นงานที่มีเกียรติ เป็นงานที่ทำหายมากในการได้ช่วยเหลือผู้อื่น ได้รับผิชอบชีวิตผู้อื่น การได้ช่วยเหลือชีวิตคน ๆ หนึ่งให้มีชีวิตรอดอยู่ได้นับเป็นมหาคุณที่หาที่เปรียบไม่ได้ เป็นงานที่ต้องเสียสละอย่างแท้จริง เป็นการช่วยเหลือบรรเทา

ทุกขให้กับปวงชน เป็นการอุทิศตนให้แก่สังคม แต่คนส่วนใหญ่มักมองไม่ค่อยเห็นและมักจะมองในทางที่ไม่ดี ไม่มีเกียรติ แต่พวกเขาก็ภูมิใจในการที่ได้เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครของมูลนิธิในการช่วยเหลือคนที่ประสบอุบัติเหตุต่าง ๆ มีผู้เสียสละสมัครเข้าร่วมทำงานให้แก่มูลนิธิจำนวนมาก เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเป็นการสร้างกุศล เป็นงานอิสระ แต่ต้องมีความรับผิดชอบสูง เพราะทุกนาทีมีค่าสำหรับความรอดชีวิต และทรัพย์สินของผู้ประสบอุบัติเหตุ เป็นงานสำหรับบุคคลกล้าหาญ ต้องมีความรู้ความสามารถในการช่วยชีวิตคนอย่างถูกต้องและจริงจัง ต้องทำงานด้วยความอดทนและแรงกดดันจากสังคม ต้องพบกับผู้เสียชีวิต ภาพผู้ประสบอุบัติเหตุที่น่าดู ภาพของผู้ที่พบกับความสูญเสีย ได้แก่ การเกิดไฟไหม้ ฯลฯ

2. เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารของมูลนิธิธรรมรักษามิณรัตน์ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ในมูลนิธิธรรมรักษามิณรัตน์ และบุคคลที่มีได้เกี่ยวข้องกับมูลนิธิธรรมรักษามิณรัตน์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักจริยธรรมในการทำงานอาสาสมัครในหน่วยกู้ภัยว่า ผู้ที่เป็นอาสาสมัครกู้ภัยควรมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ด้วยใจรัก เต็มใจ เสียสละเพื่อผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ไม่ถือตัว ไม่วางอำนาจให้ผู้อื่นยำเกรง ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ของอาสาสมัครอย่างเคร่งครัด ปล่อยแถวรวดเร็ว ปลอดภัยและถูกต้องตามหลักปฏิบัติเบื้องต้น โดยให้บริการที่เกินคาดหวัง ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดี มีความเสียสละต่อผู้อื่น ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรู้และความรอบคอบในการปฏิบัติงาน ให้ความสัมพันธ์ที่ดีต่อสังคมรอบข้างทั้งในเวลาปฏิบัติงานและเวลาปกติ ให้ความสำคัญในด้านความซื่อสัตย์ เทียงตรง มีคุณธรรมประจำตน โดยต้องสร้างจิตสำนึกต่อตนเองและผู้อื่นในเรื่องความเสียสละอย่างจริงจัง เพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยกู้ภัยตระหนักในเรื่องคุณธรรมเป็นสำคัญ มีความซื่อสัตย์สุจริต สามัคคี กล้าหาญ อดทน พึงคิดอยู่เสมอว่าบุคคลที่เราไปช่วยเหลือประสบกับเคราะห์กรรม ไม่ควรไปซ้ำเติม การเป็นอาสาสมัครกู้ภัยเป็นการสร้างความดีต่อเพื่อนมนุษย์สิ่งที่ได้รับคือความสุขใจ

3. เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารของมูลนิธิธรรมรักษามิณรัตน์ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ในมูลนิธิธรรมรักษามิณรัตน์ และบุคคลที่มีได้เกี่ยวข้องกับมูลนิธิธรรมรักษามิณรัตน์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางจริยธรรมในการปฏิบัติงานอาสาสมัครกู้ภัย ว่าก่อนอื่น จะต้องช่วยกันแก้ปัญหาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ในด้านความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานกู้ภัย จะเห็นได้จากการพบว่ามีข่าวการลักขโมยทรัพย์สินของผู้ประสบอุบัติเหตุ การปิดความรับผิดชอบ โดยจะต้องสร้างความเชื่อมั่นและความเชื่อถือให้แก่ประชาชน ในการแสดงความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง เป็นการช่วยเหลืออย่างจริงจัง ไม่ใช่เป็นการซ้ำเติม นอกจากนี้ยังมีปัญหาจากพื้นฐานของแต่ละบุคคล ซึ่งมาจากต่างพ่อ ต่างแม่ ต่างความคิด ต่างการศึกษา อาสาสมัครบางคนยังขาดความรับผิดชอบ ขาดความ

กระตือรือร้น ความซื่อสัตย์ แต่ก็แยกแยะได้ยากเนื่องจากอาสาสมัครมีจำนวนมาก สิ่งที่จะช่วยได้ก่อนเข้ามาปฏิบัติงานควรจะสร้างจิตสำนึกแก่อาสาสมัครในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริต ความมีคุณธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ โดยจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมต่อวิชาชีพเพื่อสร้างจิตสำนึกต่อตนเองในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้ภาพลักษณ์เกี่ยวกับจริยธรรมในทางลบของอาสาสมัครกู้ชีพ เปลี่ยนไปในทางที่ดีซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่น และความไว้วางใจแก่ประชาชนทั่วไปที่ประสบปัญหาได้ อาสาสมัครกู้ชีพบางคนคิดว่าการเป็นอาสาสมัครทำให้มีตำแหน่งหน้าที่ มีเครื่องแบบ เป็นความโก้ รู้สึกเทห์ วางอำนาจให้ผู้อื่นยำเกรง บางคนแต่งกายพูดจาไม่สุภาพ การทะเลาะยกพวกตีกัน ปัจจุบันมีอาสาสมัครจำนวนมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่ามีเงินเดือนและค่าเบี้ยเลี้ยงต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างจากแต่ก่อนบุคคลที่เข้ามาเป็นอาสาสมัคร จะทำด้วยใจที่เสียสละ ทั้งเวลา แรงกาย แรงใจ โดยไม่ได้ผลประโยชน์ตอบแทน บางคนมีอายุน้อยยังไม่มีวุฒิภาวะในการปฏิบัติงานที่จะต้องมีการตัดสินใจในการให้ความช่วยเหลือชีวิต มูลนิธิอาสาสมัครกู้ชีพจึงควรมีการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรที่จะเข้ามาเป็นสมาชิก และให้การอบรมสมาชิกอาสาสมัครก่อนปฏิบัติงานโดยเน้นในเรื่องของการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ความรับผิดชอบ การสร้างจิตสำนึกในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี ใช้สติปัญญาในการปฏิบัติงาน

4. เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารของมูลนิธิธรรมรักษ์มีมติและผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ในมูลนิธิธรรมรักษ์มีมติ และบุคคลที่มีได้เกี่ยวข้องกับมูลนิธิธรรมรักษ์มีมติได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางทางแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมว่า ผู้ที่เป็นอาสาสมัครจะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ อดทน มีเวลาให้กับงานนี้ มีใจรัก มีความรับผิดชอบ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ต้องมีความเตรียมความพร้อม มีการฝึกอบรมวิธีการทำงาน ฝึกปฏิบัติวิธีการใช้อุปกรณ์การทำงานและเรียนรู้อยู่เสมอ สร้างจิตสำนึกให้กับอาสาสมัครมากขึ้น โดยให้เน้นเรื่องจริยธรรม และความห่วงใยบุคคลให้มากขึ้น รวมถึงประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องก็ควรจะให้พวกเขาเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเป็นหูเป็นตาโดยให้ช่วยแจ้งเหตุมายังมูลนิธิอาสาสมัคร ให้การอบรมเกี่ยวกับระเบียบ วินัย การรู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา การเข้าถึงจิตใจคน จัดกิจกรรมหรือประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงาน อาสาสมัครทุกคนควรมีการอบรมหลักจริยธรรมวิชาชีพ ต้องมีเมตตาธรรม ไม่ละเลยในการใช้วิชาชีพช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่แบ่งแยกผิวพรรณ เชื้อชาติ ศาสนา หรือความเชื่อทางการเมือง ประพฤติปฏิบัติสิ่งดีงาม มีความยุติธรรม ผู้นำทุกคนมีความเป็นกลาง และรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นของหน่วยกู้ชีพ เพื่อจะได้มาปรับปรุงให้มูลนิธิเจริญก้าวหน้าต่อไป ควรจัดกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่คณะ จัดอบรมให้ความรู้ ปลูกจิตสำนึก ควรกำหนดกฎเกณฑ์ บทลงโทษของอาสาสมัครที่กระทำผิด ฝึกปฏิบัติธรรมให้รู้ถึง ชั่วดี บาปบุญคุณโทษ สร้างเสริมในเรื่องความซื่อสัตย์ ความรู้รัก สามัคคี คุณธรรม จริยธรรม แก่อาสาสมัครที่เข้ามาปฏิบัติงานให้แก่

มูลนิธิหน่วยกู้ภัยให้เกิดเป็นนิสัยอยู่ในจิตสำนึกอยู่ตลอดเวลาที่ทำการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความภูมิใจในหน้าที่และสร้างจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมให้มาก ควรมีการตั้งศูนย์ฝึกอบรมทางด้านจริยธรรม เชิญนักวิชาการที่มีความรู้เฉพาะมาให้ความรู้กับอาสาสมัครที่มีความตั้งใจจริง เพื่อจุดประกายให้เกิดจิตสำนึกและสามารถเป็นตัวแทนในการเผยแพร่แนวทางจริยธรรม จากรุ่นสู่รุ่นได้และต้องฝึกฝนกับการสร้างระเบียบวินัย จึงจะได้บุคลากรที่มีคุณภาพ มีจิตอาสาอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารของมูลนิธิธรรมรักษ์มีณิรัตน์ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ในมูลนิธิธรรมรักษ์มีณิรัตน์ และบุคคลที่มีได้เกี่ยวข้องกับมูลนิธิธรรมรักษ์มีณิรัตน์ ผู้วิจัยขอเสนอผลการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารของมูลนิธิธรรมรักษ์มีณิรัตน์ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ในมูลนิธิธรรมรักษ์มีณิรัตน์ และบุคคลที่มีได้เกี่ยวข้องกับมูลนิธิธรรมรักษ์มีณิรัตน์ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักจริยธรรมในการทำงานอาสาสมัครในหน่วยกู้ภัย ว่าผู้ที่เป็นอาสาสมัครกู้ภัย ควรมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ด้วยใจรัก เต็มใจ เสียสละเพื่อผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ไม่ถือตัว ไม่วางอำนาจให้ผู้อื่นยำเกรง ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบ ของอาสาสมัครอย่างเคร่งครัด คล่องแคล่ว รวดเร็ว ปลอดภัย และถูกต้องตามหลักปฏิบัติเบื้องต้น โดยให้บริการที่เกินคาดหวัง ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดี มีความเสียสละ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรู้และความรอบคอบในการปฏิบัติงาน ให้ความสัมพันธ์ที่ดีต่อสังคมรอบข้างทั้งในเวลาปฏิบัติงาน และเวลาปกติ ให้ความสำคัญในด้านความซื่อสัตย์ เทียงตรง มีคุณธรรมประจำตน โดยต้องสร้างจิตสำนึกต่อตนเองในเรื่องความเสียสละอย่างจริงจัง เพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เป็นที่ตั้ง และปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยกู้ภัย ดังที่ Moore (1963 อ้างถึงใน วริยา ชินวรรณ โณ, 2541, หน้า 1) ได้กล่าวว่า ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องยึดมั่นอยู่กับกฎเกณฑ์ของการประกอบวิชาชีพ ปฏิบัติงานและให้บริการด้วยจิตสำนึกในวิชาชีพ ตระหนักในเรื่องคุณธรรมเป็นสิ่งสำคัญ มีความซื่อสัตย์สุจริต สามัคคี กล้าหาญ อดทน พึงคิดอยู่เสมอว่าบุคคลที่เราไปช่วยต้องประสบกับเคราะห์กรรม ไม่ควรไปซ้ำเติม การเป็นอาสาสมัครกู้ภัยเป็นการสร้างความดีต่อเพื่อนมนุษย์ สิ่งที่ได้รับคือความสุขใจ ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ ประเวศ วะสี (2533, หน้า 20) กล่าวว่า การทำงานของอาสาสมัครที่ยึดหลักธรรมะ ข้อสันโดษเป็นที่ตั้งยอมนำไปสู่ความสุขของอาสาสมัครเอง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรรณพร เพียรสาระ (2538) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ศึกษาเฉพาะกรณีอาสาสมัครหน่วยบริการและหน่วยกู้ภัย พบว่าบุคลากรที่ทำงานในด้านนี้ต้องยึดหลักการของมูลนิธิปอเต็กตึ๊งที่ว่า จะยึดหลัก

ปรัชญาทางพุทธศาสนาในเรื่องความเชื่อความศรัทธาเป็นตัวชี้้นำในการทำงานของอาสาสมัคร ดังนั้น งานอาสาสมัครจึงต้องอาศัยบุคคลที่มีความเสียสละทั้งกายและใจ ต้องเป็นผู้มีจิตศรัทธาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นอย่างแท้จริง อาศัยบุคคลที่มีความเสียสละทั้งกายและใจ ต้องเป็นผู้มีจิตศรัทธาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นอย่างแท้จริง ทำงานอยู่บนรากฐานของความเชื่อความศรัทธา โดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทนในรูปของสินจ้างรางวัลใด ๆ และเห็นว่าการสำคัญกว่าเงิน และสิ่งที่หวังคือความภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลสำคัญและมีคุณค่าที่สามารถทำประโยชน์ให้แก่มูลนิธิและสังคมโดยตรง ถึงแม้ไม่ได้รับเงินเดือนก็ตาม

2. เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารของมูลนิธิธรรมรักษามิณรัตน์ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ในมูลนิธิธรรมรักษามิณรัตน์ และบุคคลที่มีได้เกี่ยวข้องกับมูลนิธิธรรมรักษามิณรัตน์ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางจริยธรรมในการปฏิบัติงานอาสาสมัครกัญญา ว่าก่อนอื่น จะต้องช่วยกันแก้ปัญหาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ในด้านความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานกัญญา จะเห็นได้จากการพบว่ายังมีข่าวการลักขโมยทรัพย์สินของผู้ประสบอุบัติเหตุ การบิดเบือนข้อเท็จจริง โดยจะต้องสร้างความเชื่อมั่นและความเชื่อถือให้แก่ประชาชนในการแสดงความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แท้จริง ศิริพานิช และนางนุช ดันติธรรม (2542) ที่กล่าวว่า จรรยาบรรณของอาสาสมัครสิ่งสำคัญที่สุดที่ทุกคนจะต้องมีอยู่เสมอไปในการทำงาน คือความกระตือรือร้น ความบริสุทธิ์ใจและอุทิศตน ซึ่งการทำงานของอาสาสมัครต้องเป็นการช่วยเหลืออย่างจริงใจ ไม่ใช่เป็นการซ้ำเติม นอกจากนี้ยังมีปัญหาจากพื้นฐานของแต่ละบุคคล ซึ่งมาจากต่างพ่อ ต่างแม่ ต่างความคิด ต่างการศึกษา อาสาสมัครบางคนยังขาดความรับผิดชอบ ขาดความกระตือรือร้น ความซื่อสัตย์ แต่ก็แยกแยะได้ยากเนื่องจากอาสาสมัครมีจำนวนมาก สิ่งที่จะช่วยได้ก่อนเข้ามาปฏิบัติงานควรจะเน้นในเรื่องของ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีคุณธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ โดยจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมต่อวิชาชีพเพื่อสร้างจิตสำนึกต่อตนเองในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้ภาพลักษณ์เกี่ยวกับจริยธรรมในทางลบของอาสาสมัครกัญญา เปลี่ยนไปในทางที่ดีซึ่งจะเป็นการสร้างความเชื่อมั่น และความไว้วางใจแก่ประชาชนทั่วไปที่ประสบปัญหาได้ นอกจากนี้อาสาสมัครกัญญาบางคนคิดว่าการทำงานอาสาสมัครทำให้มีตำแหน่งหน้าที่ มีเครื่องแบบ เป็นความโก้ รู้สึกเท่ ว่างอำนาจให้ผู้อื่นยำเกรง บางคนแต่งกาย พุดจาไม่สุภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมชาย กาญจนสุต และสันต์ ใจยอดศิลป์ (2544) ได้กล่าวว่าผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพจะต้องไม่อาศัยเกียรติและศักดิ์ศรีของนักวิชาชีพ ไปแสวงหาประโยชน์จากผู้ป่วยหรือครอบครัว ปัจจุบันมีอาสาสมัครจำนวนมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่ามีเงินเดือนและค่าเบี้ยเลี้ยงต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างจากแต่ก่อนบุคคลที่เข้ามาเป็นอาสาสมัคร จะทำด้วยใจที่เสียสละทั้งเวลา แรงกาย แรงใจ โดยไม่ได้ผลประโยชน์ตอบแทน บางคนมีอายุน้อยยังไม่มีความวุฒิภาวะในการปฏิบัติงานที่จะต้องมีการตัดสินใจในการให้ความช่วยเหลือชีวิต

ซึ่ง Ketefian (1985 อ้างถึงใน สมานใจ ชันที่ท้าว, 2547) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของวิชาชีพไว้ว่า ควรจะต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือต้องรักษาจริยวิชาชีพ และพัฒนาตนเองในด้าน วุฒิภาวะและคุณธรรมเพื่อสร้างศรัทธาเป็นที่เชื่อถือให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง ผู้รับบริการและผู้ร่วมงานใน อาชีพเดียวกัน มุลินธิธาสาสมักรักยจึงควรมีการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรที่จะเข้ามาเป็นสมาชิก และให้การอบรมสมาชิกอาสาสมัครก่อนปฏิบัติงาน โดยเน้นในเรื่องของการเสียสละเพื่อประโยชน์ ส่วนรวม ความรับผิดชอบ การสร้างจิตสำนึกในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี ใช้ สถิติปัญญาในการปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประยูทธ ปยุตโต (2529, หน้า 55) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบวิชาชีพว่า ต้องประกอบด้วย การมีวิชาความรู้มีจรรยาบรรณ ตลอดจนมีการคัดเลือก คัดสรรคนที่จะเข้ามาในวิชาชีพ และมีการฝึกอบรม

3. ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในมูลนิธิธรรมธรรมมีณิรัตน์ และบุคคลที่มีได้เกี่ยวข้องกับมูลนิธิธรรม ธรรมมีณิรัตน์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางทางแก้ไขปัญหาทาง จริยธรรมว่า ผู้ที่เป็นอาสาสมัครจะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ อดทน มีเวลาให้กับงานนี้ มีใจรัก มีความรับผิดชอบ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ต้องมีความเตรียมความพร้อม มีการฝึกอบรมวิธีการ ทำงาน ฝึกปฏิบัติวิธีการใช้อุปกรณ์การทำงาน และเรียนรู้อยู่เสมอตามที่ Stinnett (1984, p. 95 อ้างถึง ใน สมเกียรติ เรือนประภัสร์ และคณะ, 2540, หน้า 48-49) ได้กำหนดลักษณะของวิชาชีพโดย กำหนดไว้ดังนี้ วิชาชีพนั้นจำเป็นต้องใช้สติปัญญา ต้องมีความรู้โดยเฉพาะ ต้องมีการเตรียมการทาง อาชีพ ต้องมีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอเพื่อความก้าวหน้า นอกจากนี้ควรสร้างจิตสำนึก ให้กับอาสาสมัครมากขึ้น โดยให้เน้นเรื่องจริยธรรม และความห่วงใยบุคคลให้มากขึ้น รวมถึง ประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องก็ควรจะให้พวกเขาเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเป็นหูเป็นตาโดยให้ช่วยเหลือ เหตุมาขงมูลนิธิธาสาสมักร ให้การอบรมเกี่ยวกับ ระเบียบ วินัย การรู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา การ เข้าถึงจิตใจคน จัดกิจกรรมหรือประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงาน อาสาสมัครทุกคนควรมีการ อบรมหลักจริยธรรมวิชาชีพ ต้องมีเมตตาธรรม ไม่ละเลยในการใช้วิชาชีพช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ แบ่งแยกผิวพรรณ เชื้อชาติ ศาสนา หรือความเชื่อทางการเมือง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ สมชาย กาญจนสุต และสันต์ ใจยอดศิลป์ (2544, หน้า 69-70) ที่ได้กล่าวถึงหลักจริยธรรมวิชาชีพว่า ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพจะต้องเป็นผู้มีเมตตาธรรมไม่ละเลยในการใช้วิชาชีพช่วยเหลือผู้ป่วยทุกครั้งที่มี โอกาส และช่วยเหลือผู้ป่วยโดยไม่แบ่งแยกเพศ ผิวพรรณ เชื้อชาติ ศาสนา อายุ หรือความเชื่อทาง การเมือง ประพฤติปฏิบัติสิ่งดีงาม มีความยุติธรรม ผู้นำทุกคนควรมีความเป็นกลาง และรับฟัง ปัญหาที่เกิดขึ้นของหน่วยกู้ภัย เพื่อจะได้มาปรับปรุงให้มูลนิธิเจริญก้าวหน้าต่อไป ควรจัดกิจกรรม ร่วมกันในกลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่คณะ จัดอบรมให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึก ควรกำหนด กฎเกณฑ์บทลงโทษของอาสาสมัครที่กระทำผิด ฝึกปฏิบัติธรรมให้รู้ถึง ชั่วดี บาปบุญคุณโทษ สร้าง

เสริมในเรื่องความซื่อสัตย์ ความรู้รัก สามัคคี คุณธรรม จริยธรรม แก่อาสาสมัครที่เข้ามาปฏิบัติงาน ให้แก่นุถุชนในหน่วยกู้ภัย ให้เกิดเป็นนิสัย อยู่ในจิตสำนึกอยู่ตลอดเวลาที่ทำการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความภูมิใจในหน้าที่และสร้างจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมให้มาก ควรมีการตั้งศูนย์ฝึกอบรมทางด้านจริยธรรม เชิญนักวิชาการที่มีความรู้เฉพาะ มาให้ความรู้กับอาสาสมัครที่มีความตั้งใจจริง เพื่อจุดประกายให้เกิดจิตสำนึก และสามารถเป็นตัวแทนในการเผยแพร่แนวทางจริยธรรม จากรุ่นสู่รุ่นได้และต้องฝึกฝนคู่กับการสร้างระเบียบวินัย จึงจะได้บุคลากรที่มีคุณภาพ มีจิตอาสา อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมานใจ ชันท์ท้าว (2547) ศึกษาเรื่อง จริยธรรมของอาสาสมัครในหน่วยกู้ภัย: ศึกษากรณีมูลนิธิร่วมกตัญญู ได้เสนอแนะในส่วนของการแก้ไขปัญหาว่า ควรปลูกจิตสำนึกในงานด้านอาสาสมัคร การกำหนดคุณสมบัติของอาสาสมัคร ต้องรู้จักพัฒนาตน และหลักจริยธรรมของอาสาสมัครกู้ภัยต้องมีจิตใจที่มีเมตตา มีความกล้าหาญ มีความเต็มใจที่จะเสียสละ ควรประพฤติตนให้อยู่ในกรอบของคุณธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม มีความซื่อสัตย์ในการทำงานโดยไม่หวังประโยชน์ส่วนรวม และเมื่อต้องปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ป่วยในการช่วยเหลือบุคคลใดก็ตามไม่ควรแบ่งแยกเพศ ศิพพรรณ เชื้อชาติ ศาสนา อายุ หรือความเชื่อทางการเมือง ควรปฏิบัติต่อผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือเสมือนดังญาติของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. องค์กรอาสาสมัครกู้ภัยควรตั้งกฎเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคคลที่เข้ามาปฏิบัติงานในมูลนิธิกู้ภัยให้ชัดเจนและเข้มงวด โดยเน้นคุณสมบัติในด้านจริยธรรมให้มาก และถ้ามีผู้กระทำความผิดกฎระเบียบต้องมีบทลงโทษที่เข้มงวด เพื่อที่จะได้บุคลากรที่ดีอย่างแท้จริงเข้ามาปฏิบัติงาน
2. การพิจารณาคัดเลือกบุคลากรเข้าปฏิบัติงานในมูลนิธิควรดูจากบุคคลที่ต้องการอุทิศทั้งกาย ใจ และเวลาอย่างเต็มที่โดยไม่ได้มุ่งหวังผลประโยชน์จากการปฏิบัติวิชาชีพนี้
3. องค์กรอาสาสมัครกู้ภัยควรจัดอบรมเตรียมความพร้อมก่อนปฏิบัติงานทั้งความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพ ความรู้ทางด้านจริยธรรม โดยมุ่งส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน และช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยไม่แบ่งแยกเพศ ศิพพรรณ เชื้อชาติ ศาสนา อายุ หรือความเชื่อทางการเมือง
4. องค์กรอาสาสมัครกู้ภัยควรจัดกิจกรรมสร้างเสริมจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม แก่อาสาสมัครกู้ภัยให้เกิดความตระหนักต่อบาปบุญ คุณ โทษ ได้แก่การฝึกปฏิบัติธรรม การจัดกิจกรรม

บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ โดยปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกเกิดความตระหนักและยึดหลักจริยธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน

5. องค์การอาสาสมัครควรสร้างเสริมภาพลักษณ์ด้านจริยธรรม ในเรื่องความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ความปลอดภัยของผู้ประสบเหตุ การแต่งกาย มารยาทในการปฏิบัติงาน การพูดจาโดยเน้นในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริตให้มากเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น และความไว้วางใจจากประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการดำเนินการให้มีกฎหมายรองรับอาสาสมัคร มีการจดทะเบียนอาสาสมัครที่ปฏิบัติงานในหน่วยราชการและองค์กรเอกชนต่าง ๆ โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขและคุณสมบัติของอาสาสมัครที่รับจดทะเบียน
2. ควรมีการกำหนดหลักจริยธรรมของอาสาสมัครกู้ภัย โดยเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกบุคคลที่จะเป็นอาสาสมัคร จนถึงข้อปฏิบัติหรือข้อกำหนดอันเป็นรูปธรรม มีจริยธรรม ซึ่งถ้าผู้ใดละเมิดก็ควรมีบทลงโทษตามสถานการณ์นั้น ๆ
3. ควรมีการตั้งองค์การอาสาสมัครกู้ภัยซึ่งเป็นองค์กำกับด้านจริยธรรมและประชาสัมพันธ์หน่วยงานให้สาธารณชนทราบบทบาทและหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัย ตลอดจนเป็นหน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนการผิดจริยธรรมของอาสาสมัคร
4. ควรมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อให้การรองรับการส่งเสริมสนับสนุน และการพัฒนางานอาสาสมัครอย่างจริงจัง
5. ควรมีการประกาศเกียรติคุณยกย่องบุคคลที่ทำหน้าที่อาสาสมัครดีเด่น หรือประกาศเกียรติคุณแก่องค์กรหรือมูลนิธิใดที่มีผลงานเทียบเท่ามาตรฐานสากล ให้สาธารณชนทราบ เพื่อให้อาสาสมัครมีภาคภูมิใจในงานที่ตนเองได้ปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือสังคม
6. จัดตั้งสถาบันหรือศูนย์ฝึกอบรมอาสาสมัคร ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัดเพื่อจัดให้มีการฝึกอบรมอาสาสมัครประเภทต่าง ๆ เพื่อให้อาสาสมัครเป็นผู้มีอุดมการณ์ มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมและจริยธรรม
7. จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานอาสาสมัครแห่งชาติ โดยมีฝ่ายรัฐบาลเป็นประธาน มีผู้แทนของหน่วยราชการและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานอาสาสมัครเป็นกรรมการ เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน ส่งเสริมประสานงานงานด้านอาสาสมัคร และติดตามผลงานของหน่วยงานอาสาสมัคร ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยพัฒนาระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานเหล่านี้เพื่อให้มีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
2. ควรวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับจริยธรรมในการประสานงานของอาสาสมัครในหน่วยกู้ภัยต่าง ๆ
3. วิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยของมูลนิธิต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University